

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौं तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

द्वितीय चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

अन्तीम चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या ^x अङ्कभार	समय
प्रथम चरण							
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न ^x २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न ^x २ अङ्क = ६०	
द्वितीय चरण							
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न ^x ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न ^x १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

अन्तिम चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र	खण्ड क		खण्ड ख										
	एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
प्रश्न संख्या	१०	१०	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३
द्वितीय पत्र	खण्ड क			खण्ड ख									
	एकाइ	१	२	३	४					५			
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क			६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क									

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टै छुट्टै हुनेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौं तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि वस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
८. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
९. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
१०. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
११. प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा न्युनतम उत्तीर्णाङ्क प्राप्त गरेका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१२. प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्क र द्वितीय चरणको लिखित परीक्षामा न्युनतम उत्तीर्णाङ्क प्राप्त गर्ने उम्मेदवारहरूले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्क जोडी प्राप्त हुने कूल प्राप्ताङ्कको योग्यताका आधारमा वर्णानुक्रम अनुसार लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशन गरिनेछ ।
१३. लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१४. प्रथम तथा द्वितीय चरणको लिखित परीक्षाको प्राप्ताङ्क र अन्तर्वार्ताको प्राप्ताङ्कको कुल अङ्कको योगका आधारमा योग्यताक्रम निर्धारण गरी माथिल्लो योग्यताक्रमका आधारमा अन्तिम नतिजा प्रकाशित गरिनेछ ।
१५. यसभन्दा अगाडि लागू भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१६. पाठ्यक्रम लागू मिति:— २०८१।०९।२४

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौ तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I)

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान

खण्ड क (Section A)

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न * २ अङ्क = ४० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness) (१० प्रश्न * २ अङ्क = २० अङ्क)

- 1.1. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.4. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.5. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.6. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.7. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.8. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.9. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.10. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.11. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management) (१० प्रश्न * २ अङ्क = २० अङ्क)

- 2.1. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
  - 2.1.1. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
  - 2.1.2. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
  - 2.1.3. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
  - 2.1.4. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
  - 2.1.5. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure): पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
  - 2.1.6. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नियमावली, २०५० तथा प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० र नियमावली, २०८० मा रहेका देहायका व्यवस्थाहरू
  - 2.2.1. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
  - 2.2.2. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय अवकाश र सुविधा
  - 2.2.3. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरू
- 2.3. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.4. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.5. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6. सार्वजनिक बडापत्र (Public/citizen Charter) महत्त्व र आवश्यकता
- 2.7. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा नेतृत्व, निर्देशन, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नियन्त्रण सम्बन्धी जानकारी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौं तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.8. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन
- 2.9. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ (परिच्छेद २)
- 2.10. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- 2.11. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ (परिच्छेद २: भ्रष्टाचारको कसुर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था)
- 2.12. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७
- 2.13. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी प्रदेश नियमावली, २०७६ (लुम्बिनी प्रदेश)
- 2.14. लुम्बिनी प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली

खण्ड ख (Section B)

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based Knowledge)

(३० प्रश्न X २ अङ्क = ६० अङ्क)

3. Introduction of Statistics

- 3.1. Introduction of statistics
- 3.2. Measurement and scaling
- 3.3. Presentation of data
- 3.4. Measures of Central Tendency and Dispersion
- 3.5. Moments, Skewness, and Kurtosis
- 3.6. Correlation Coefficient, rank Correlation, Regression Coefficient
- 3.7. Exploratory data analysis (EDA)

4. Introduction of Probability

- 4.1. Concept of Probability, Bayes' theorem
- 4.2. Theory of mathematical expectation and its properties
- 4.3. Discrete probability distributions - Binomial, Poisson distribution
- 4.4. Continuous probability distributions: Normal and exponential distribution

5. Sampling Theory

- 5.1. Introduction of Samples Surveys
- 5.2. Sampling methods: (SRS, Systematic Sampling, Stratified Sampling, PPS, Quota and Cluster Sampling)

6. Demography and Vital Statistics

- 6.1. Introduction to Demography
- 6.2. Population Growth Models
- 6.3. Vital Statistics
- 6.4. Vital Registration System in Nepal
- 6.5. Population projection

7. Computer Application

- 7.1. Concept, History, types of computer and computer fundamentals
- 7.2. Microsoft office and database management system
- 7.3. Concept of internet, intranet, extranet and e-mail
- 7.4. Concept of statistical analysis Software and geographical information system
- 7.5. Geographical information system and spatial methods
- 7.6. Open data, big data, data bank, data mining, data warehouse
- 7.7. National Data Archive (NADA)

8. Inferential Statistics

- 8.1. Samples surveys and sampling methods, sampling and non-sampling errors
- 8.2. Theory of estimation, theory of hypothesis testing, parametric and nonparametric tests (t-test, chi-square test for independence of attributes)
- 8.3. Probability and its applications, application of conditional probabilities, Bayes' theorem
- 8.4. Mathematical expectation for discrete and continuous random variables
- 8.5. Discrete probability distributions: Binomial and Poisson distribution
- 8.6. Continuous probability distributions: normal distribution and exponential distribution

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौ तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

9. Applied Statistics

- 9.1. Introduction of ANOVA
- 9.2. Fundamentals of experimental designs
- 9.3. Index numbers (weighted and unweighted index numbers, cost of living index)
- 9.4. Time series analysis (trend, seasonal variation, cyclic variation, irregular variation and methods of least square)

10. Major Statistical Operations in Nepal

- 10.1. Concept, objectives, design, uses and major findings of the latest censuses: National Population census, agriculture Census, census of manufacturing establishments, Economic census
- 10.2. Concept, objectives, sampling design, uses and major findings of the latest surveys: Nepal Living Standard Survey, Nepal Labor Force Survey, Nepal Multiple Indicators Cluster Survey, Nepal Demographic and Health Survey, Household Budget Survey, Economic survey, National Climate Change survey and others

11. System of Official Statistics

- 11.1. Issues, Coverage and role of different agencies in official statistical system of Nepal
- 11.2. National strategy for the development of statistics (NSDS)
- 11.3. Nepal standard industrial classification (NSIC), Nepal standard occupational classification (NSOC), harmonized system codes (HSC), Central product classification (CPC)
- 11.4. Fundamental principal of official statistics, Concept of open data and big data
- 11.5. Statistical act 2079, and statistics rules 2080 B.S.

12. Basic Statistical Information of Lumbini Province

- 12.1. Current GDP, GNI and GNP of Lumbini Province
- 12.2. Goals and indicators of current periodic Plan
- 12.3. Current status of Provincial Population (size, composition, distribution and growth)
- 12.4. Poverty status and human development status of Lumbini Province
- 12.5. Demographic and Social Statistics of Province
- 12.6. Province Targets and Achievement on SDGs.

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौ तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based Knowledge)

पूर्णाङ्क १००

खण्ड क (Section A)

पूर्णाङ्क ५०

1. Mathematics

(२x१० marks २x५ marks)

1.1. Sets, Functions, Series and Trigonometry

1.1.1. Sets, relations and functions

1.1.2. Sequence and series

1.1.3. Permutations and combinations

1.1.4. Principle of mathematical induction

1.1.5. Trigonometric functions and inverse trigonometric functions

1.1.6. Straight lines, conic sections

1.2. Number System, Inequalities, Matrices and Determinants

1.2.1. Percentage, rates, ratio and proportion

1.2.2. Complex numbers and quadratic equations

1.2.3. Linear inequalities

1.2.4. Matrices (order, types, operations, transpose of matrix, adjoint of matrix, inverse of matrix and solution of linear equations by matrix)

1.2.5. Determinants (determinant of matrix, minor, co-factor, properties, Cramer's rule)

1.3. Limits, Continuity, Derivatives and Integrals

1.3.1. Limits, evaluations of limits, continuity, discontinuity

1.3.2. Derivatives, applications of derivatives

1.3.3. Integrals, fundamental theorem of calculus

1.3.4. Applications of the integrals: applications in finding the area under simple curves (especially of lines, circle, parabola, ellipse)

2. General Economics

(२x५ marks)

2.1. Central problems in economics, concept and types of micro-economic analysis,

concept and application of micro-economic models, distinction between microeconomics and macroeconomics

2.2. Law of demand, demand function with types, movement and shift in demand curves, determinants of demand

2.3. Law of supply, supply function with types, determinants of supply, types and measurement elasticity of demand and supply

2.4. Concept and features of perfect competition, short and long run equilibrium in a competitive market

2.5. Cobb-Douglas production function and its applications in econometric analysis

3. Research Methodology

(२x५ marks)

3.1. Concept of research methods, research problem, research objectives, research hypothesis vs statistical hypothesis

3.2. Research designs

3.3. Concept of reliability and validity

3.4. Preparation of research proposal, preparation of a scientific report, referencing and citations, review of research article

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौं तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड ख

पूर्णाङ्क ५०

4. Statistics

(1x10 marks 3x5 marks)

4.1. Descriptive Statistics

- 4.1.1. Data collection techniques, presentation and organization of data
- 4.1.2. Central tendency, dispersion, moments, skewness, and kurtosis
- 4.1.3. Correlation coefficient, simple and multiple linear regression model,
- 4.1.4. assumptions of linear regression, goodness of fit of the model, prediction on regression model, coefficient of determination
- 4.1.5. Regression (panel and cross-sectional data) analysis
- 4.1.6. Multicollinearity, autocorrelation

4.2. Inferential Statistics

- 4.2.1. Samples surveys and sampling methods, sampling and non-sampling errors
- 4.2.2. Theory of estimation, theory of hypothesis testing, parametric and nonparametric tests
- 4.2.3. Probability and its applications, application of conditional probabilities, Bayes' theorem
- 4.2.4. Mathematical expectation for discrete and continuous random variables
- 4.2.5. Discrete probability distributions: Binomial and Poisson distribution
- 4.2.6. Continuous probability distributions: normal distribution and exponential distribution

4.3. Applied Statistics

- 4.3.1. Introduction of ANOVA
- 4.3.2. Fundamentals of experimental designs
- 4.3.3. Demography, population growth models, vital statistics
- 4.3.4. population projection
- 4.3.5. Index numbers (weighted and unweighted index numbers, cost of living index)
- 4.3.6. Time series analysis (trend, seasonal variation, cyclic variation, irregular variation and methods of least square)

5. Official Statistics

(१x१० marks ३x५ marks)

5.1. System of Official Statistics

- 5.1.1. Issues, coverage and role of different agencies in official statistical system of Nepal
- 5.1.2. Consolidated national statistical plan (CNSP) of Nepal, National strategy for the development of statistics (NSDS)
- 5.1.3. Nepal standard industrial classification (NSIC), Nepal standard occupational classification (NSOC), Harmonized system codes (HSC), Central product classification (CPC)
- 5.1.4. Fundamental principal of official statistics, Concept of open data and big data
- 5.1.5. Statistical act 2079, statistics rules 2080, consolidated national statistical Plan (CNSP)

5.2. Censuses and Surveys

- 5.2.1. Concept, objectives, design, uses and major findings of the latest censuses:
  - 5.2.1.1. National population and housing census
  - 5.2.1.2. National census of agriculture
  - 5.2.1.3. Census manufacturing establishments
  - 5.2.1.4. Economic census
- 5.2.2. Concept, objectives, sampling design, uses and major findings of the latest surveys:
  - 5.2.2.1. Nepal living standard survey
  - 5.2.2.2. Nepal labor force survey
  - 5.2.2.3. Nepal multiple indicators cluster survey
  - 5.2.2.4. Nepal demographic and health survey
  - 5.2.2.5. Household budget survey
  - 5.2.2.6. National Climate Change survey

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, तथ्याङ्क समूह, पाँचौ तह तथ्याङ्क सहायक वा सो सरहका पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

5.3. National accounts and other official statistics of Nepal

5.3.1. Concept and objectives of system of national accounts, concept of GDP, GNP, GNI and GNDI

5.3.2. National accounts of Nepal

5.3.3. Goals and indicators of current periodic plan

5.3.4. Sustainable development goals

5.3.5. Human development index

5.3.6. Government finance statistics of Nepal

5.3.7. Tourism statistics of Nepal

5.3.8. Trade statistics of Nepal

5.3.9. Vital registration system in Nepal

*****